

Rekryteringsbidrag vid vuxenstudier

Sammanfattning

I betänkandet behandlas regeringens proposition 2001/02:161 *Rekryteringsbidrag vid vuxenstudier*. Utskottet föreslår att riksdagen bifaller förslagen i propositionen.

Rekryteringsbidrag skall ha till syfte att rekrytera personer som är minst 25 år och högst 50 år, och som har kort tidigare utbildning och är eller riskerar att bli arbetslösa eller har något funktionshinder. Det skall användas inom kommunernas uppsökande verksamhet för att stimulera till studier på grundskole- och gymnasienivå. Kommunerna skall pröva vilka personer som har förutsättningar att få bidraget. Beloppet skall motsvara det ordinarie totalbeloppet i studiemedelssystemet. De som haft inkomst på en viss nivå före studierna skall kunna få 122,5 % av totalbeloppet. Rekryteringsbidrag skall kunna lämnas för studier på minst 20 % av heltid och under högst 50 veckor. Det skall vara skattefritt och pensionsgrundande på samma sätt som studiemedel.

När rekryteringsbidrag införs den 1 januari 2003 upphör bidragsformen särskilt utbildningsbidrag (ubs).

Reservationer finns från Moderaternas, Kristdemokraternas, Centerpartiets och Folkpartiets företrädare i utskottet. Moderaterna och Folkpartiet föreslår avslag på propositionen.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning.....	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	4
Redogörelse för ärendet.....	7
Ärendet och dess beredning.....	7
Propositionens huvudsakliga innehåll	7
Utskottets överväganden	9
Avslag på propositionen	9
Införande av rekryteringsbidrag till vuxenstuderande	10
Åldersgräns för rekryteringsbidraget	12
Längsta tid med rekryteringsbidrag	13
Pensionsrätt för studier med rekryteringsbidrag	14
Resursram för rekryteringsbidraget	15
Sammanhållet studiestödssystem.....	16
Lagen om rekryteringsbidrag i övrigt	16
Ändringar i lagen om arbetslöshetsförsäkring	17
Övriga lagförslag	18
Utbildningskonton	19
Överförande av rekryteringsbidraget till utgiftsområde 13	
Arbetsmarknad	20
Reservationer.....	22
1. Avslag på propositionen, m.m. (punkterna 1 och 11) – m.....	22
2. Avslag på propositionen, m.m. (punkterna 1, 2 och 11) – fp.....	23
3. Införande av rekryteringsbidrag för vuxenstuderande, m.m. (punkterna 2, 3, 4, 6, 7 och 11) – kd.....	24
4. Åldersgräns för rekryteringsbidraget, m.m. (punkterna 3 och 12) – c.....	27
Bilagor	
1. Förteckning över behandlade förslag.....	28
Propositionen.....	28
Följdmotioner	29
2. Regeringens lagförslag	31
1. Förslag till lag om rekryteringsbidrag till vuxenstuderande	31
2. Förslag till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring.....	36
3. Förslag till lag om ändring i semesterlagen (1977:480).....	37
4. Förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring	39
5. Förslag till lag om ändring i lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension	41
6. Förslag till lag om ändring i lagen (2001:492) om ändring i lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension	42

7. Förslag till lag om ändring i lagen (0000:000) om ändring i lagen (2001:492) om ändring i lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension	43
8. Förslag till lag om ändring i lagen (0000:000) om ändring i lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift	44
9. Förslag till lag om ändring i lagen (2001:497) om ändring i socialförsäkringslagen (1999:799)	45
10. Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	46
11. Förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395).....	47
3. Reservanternas lagförslag	48
Reservanternas förslag till lydelse av 1 och 11 §§ lagen om rekryteringsbidrag till vuxenstuderande	48

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Med hänvisning till de motiveringar som framförs under Utskottets överväganden föreslår utskottet att riksdagen fattar följande beslut:

1. Avslag på propositionen

Riksdagen avslår motionerna
2001/02:Ub22 yrkande 1 och
2001/02:Ub23 yrkande 1.

Reservation 1 (m) – delvis
Reservation 2 (fp) – delvis

2. Införande av rekryteringsbidrag till vuxenstuderande

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om rekryteringsbidrag till vuxenstuderande såvitt avser 1–4, 8, 9 och 11 §§.
Därmed avslår riksdagen motionerna
2001/02:Ub21 yrkandena 1, 2, 5 och 6 samt
2001/02:Ub23 yrkandena 2–4 och 6.

Reservation 3 (kd) – delvis
Reservation 2 (fp) – delvis

3. Åldersgräns för rekryteringsbidraget

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om rekryteringsbidrag till vuxenstuderande såvitt avser 5 §.
Därmed avslår riksdagen motionerna
2001/02:Ub20 yrkande 1 och
2001/02:Ub21 yrkande 8.

Reservation 3 (kd) – delvis
Reservation 4 (c) – delvis

4. Längsta tid med rekryteringsbidrag

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om rekryteringsbidrag till vuxenstuderande såvitt avser 10 §.
Därmed avslår riksdagen motion
2001/02:Ub21 yrkande 7.

Reservation 3 (kd) – delvis

5. Pensionsrätt för studier med rekryteringsbidrag

Riksdagen antar regeringens förslag till
dels lag om ändring i lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension,
dels lag om ändring i lagen (2001:492) om ändring i lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension,

dels lag om ändring i lagen (2002:227) om ändring i lagen (2001:492) om ändring i lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension, *dels* lag om ändring i lagen (2002:228) om ändring i lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift.

6. Resursram för rekryteringsbidraget

Riksdagen godkänner vad regeringen föreslagit om resursram för rekryteringsbidraget.

Därmed avslår riksdagen motion

2001/02:Ub21 yrkande 3.

Reservation 3 (kd) – delvis

7. Sammanhållet studiestödssystem

Riksdagen avslår motion

2001/02:Ub21 yrkande 4.

Reservation 3 (kd) – delvis

8. Lagen om rekryteringsbidrag i övrigt

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om rekryteringsbidrag till vuxenstuderande i de delar det inte omfattas av utskottets förslag under punkterna 2–4, dock med den ändringen i 12 § att orden ”första stycket” stryks.

9. Ändringar i lagen om arbetslöshetsförsäkring

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.

10. Övriga lagförslag

Riksdagen antar regeringens förslag till

dels lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,

dels lag om ändring i semesterlagen (1977:480),

dels lag om ändring i lagen (2001:497) om ändring i socialförsäkringslagen (1999:799),

dels lag om ändring i inkomstkattelagen (1999:1229),

dels lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395).

11. Utbildningskonton

Riksdagen avslår motionerna

2001/02:Ub21 yrkande 9,

2001/02:Ub22 yrkande 2 och

2001/02:Ub23 yrkande 5.

Reservation 1 (m) – delvis

Reservation 3 (kd) – delvis

Reservation 2 (fp) – delvis

**12. Överföring av rekryteringsbidraget till utgiftsområde 13
Arbetsmarknad**

Riksdagen avslår motion
2001/02:Ub20 yrkande 2.

Reservation 4 (c) – delvis

Stockholm den 23 maj 2002

På utbildningsutskottets vägnar

Jan Björkman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jan Björkman (s), Britt-Marie Danestig (v), Beatrice Ask (m), Eva Johansson (s), Yvonne Andersson (kd), Tomas Högström (m), Majléne Westerlund Panke (s), Per Bill (m), Tomas Eneroth (s), Lennart Gustavsson (v), Erling Wälivaara (kd), Gunnar Goude (mp), Sofia Jonsson (c), Agneta Lundberg (s), Anders Sjölund (m), Nils-Erik Söderqvist (s) och Yvonne Ångström (fp).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I proposition 2001/02:161 *Rekryteringsbidrag vid vuxenstudier* lägger regeringen fram förslag om ett nytt bidrag till vissa vuxenstuderande. Rekryteringsbidraget föreslås bli infört den 1 januari 2003, när stödformen särskilt utbildningsbidrag (ubs) upphör.

Med anledning av propositionen väcktes fyra motioner. Motionsyrkandena återges i *bilaga 1* i betänkandet.

Våren 2001 föreslog regeringen i proposition 2000/01:72 *Vuxnas lärande och utvecklingen av vuxenutbildningen* att det särskilda utbildningsbidraget skulle avskaffas fr.o.m. år 2003 och ersättas av en särskild form av studiemedel. Den nya formen skulle innebära studiemedel som helt och hållet är bidrag och som uppgår till 100 % av gällande totalbelopp för studiemedel. Vuxenstuderande som haft inkomst som överstiger totalbeloppet skulle kunna få ytterligare bidrag med 22,5 %. Riksdagen godkände vad regeringen föreslagit (bet. 2000/01:UbU15, rskr. 229). Regeringen avsåg att återkomma till riksdagen med de lagförslag som behövdes. Det har regeringen gjort i proposition 2001/02:161 som behandlas i detta betänkande.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Regeringen föreslår att ett nytt rekryterande bidrag införs, som skall vara ett verktyg i kommunernas uppsökande verksamhet för att stimulera till studier på grundskole- och gymnasienivå. Syftet skall vara att rekrytera personer som är minst 25 år och högst 50 år, och som har kort tidigare utbildning och är eller riskerar att bli arbetslösa eller har något funktionshinder. Kommunerna skall pröva vilka personer som har förutsättning att få bidraget. Bidraget skall kunna lämnas för studier på heltid eller 20, 50 eller 75 % av heltid. Det skall kunna lämnas för högst 50 veckor, oberoende av om studierna bedrivs på heltid eller deltid. Rekryteringsbidraget skall vara skattefritt och pensionsgrundande på samma sätt som studiebidraget i studiemedelssystemet.

Det nya bidraget inordnas inte i studiestödssystemet, utan föreslås bli reglerat i en särskild lag, lagen om rekryteringsbidrag till vuxenstuderande. Utöver den nya lagen föreslås i propositionen ändringar i ett antal andra lagar. Lagförslagen återges i *bilaga 2* i detta betänkande.

Utöver de delar av propositionen som redovisas i det följande presenterar regeringen även ett antal bedömningar som inte underställts riksdagen för beslut och som inte har tagits upp i några motioner. Dessa bedömningar rör *dels* att personer som inom de fem senaste åren har studerat med studiestöd inte bör vara aktuella för rekryteringsbidraget, *dels* att Centrala studiestödsnämnden och Skolverket bör följa upp rekryteringsbidragets användning

respektive dess effekter, *dels* att regeringen avser att senast år 2005 genomföra en samlad utvärdering av verksamheten.

Utskottets överväganden

Avslag på propositionen

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker motionsyrkanden om avslag på propositionen. Jämför *reservationerna 1 (m)* och *2 (fp)*.

Motioner

Moderata samlingspartiet och Folkpartiet yrkar avslag på propositionen.

Moderaterna anser enligt motion 2001/02:Ub22 yrkande 1 att regeringsförslaget strider mot grundprincipen för det statliga studiestödssystemet, nämligen att den studerande och samhället på något sätt skall dela på insatserna och riskerna. Förslaget framstår som orättvist mot dem som väljer att studera före 25 års ålder, hävdar motionärerna. De menar också att förslaget riskerar att leda till att bristen på yngre högutbildade akademiker förstärks. Att som regeringen föreslår göra kommunerna ansvariga för rekryteringsbidraget kan öka kommunens monopol på vuxenutbildning, heter det i motionen.

Även Folkpartiet påtalar i motion 2001/02:Ub23 yrkande 1 att regeringens förslag är orättvist mot dem som väljer att studera före 25 års ålder och mot dem som ännu inte har kommit in på arbetsmarknaden. Motionärerna anser att förslaget på flera sätt är dåligt genomtänkt och att de ekonomiska konsekvenserna inte är utredda.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår yrkandena.

Utskottet delar regeringens uppfattning att samhällets insatser för att främja lärande hos den vuxna befolkningen även fortsättningsvis i första hand skall riktas till dem som har störst behov. Rekryteringsbidraget skall utgå i mån av tillgängliga resurser (lagförslaget, 1 §). De ekonomiska konsekvenserna för staten av rekryteringsbidraget är därför lätta att kontrollera. Det föreslagna rekryteringsbidraget är inte ett studiestöd som den enskilde kan räkna med att få vid en viss tidpunkt i sitt liv. Att ungdomar skulle avstå från studier på grundskole- eller gymnasienivå fram till dess de blivit 25 år för att därefter räkna med att få rekryteringsbidrag är helt verklighetsfrämmande. Bristen på yngre högutbildade akademiker kommer inte att förstärkas av att personer som är eller riskerar att bli arbetslösa och som saknar utbildning motsvarande gymnasienivå får rekryteringsbidrag under ett år för att våga satsa på studier.

Införande av rekryteringsbidrag till vuxenstuderande

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör anta regeringens förslag att rekryteringsbidrag i mån av tillgång på medel skall få lämnas till den som har kort tidigare utbildning samt är eller riskerar att bli arbetslös eller på grund av ett funktionshinder behöver extra tid för studierna. Rekryteringsbidraget skall få lämnas för studier på heltid eller deltid (20, 50 eller 75 % av heltid). Vid heltidsstudier skall rekryteringsbidraget utgöra 100 eller 122,5 % av totalbeloppet i ordinarie studiemedel. Jämför *reservationerna 3 (kd)* och *2 (fp)*.

Propositionen

Regeringen föreslår en särskild lag, lagen om rekryteringsbidrag till vuxenstuderande. Rekryteringsbidrag till vuxenstuderande skall lämnas i mån av tillgång på medel (1 §). För varje kommun avser regeringen att beräkna en särskild resursram. Så långt som resursramen räcker skall CSN lämna rekryteringsbidrag till de sökande som hemkommunen förklarar berättigade till detta (s.k. först-till-kvarn-system).

Kommunerna skall inom ramen för sin uppsökande verksamhet medverka genom att rekrytera personer till studier (2 §). Kommunerna skall anta riktlinjer för rekryteringsarbetet. För att kunna få rekryteringsbidrag skall personen ha kort tidigare utbildning och vara eller riskera att bli arbetslös eller ha ett funktionshinder som gör att hon eller han behöver extra tid för att uppnå studiemålen (3 §). För vilka studier rekryteringsbidrag kan lämnas skall bestämmas av regeringen (4 §). Regeringen gör bedömningen att bidraget skall kunna lämnas till studerande vid studiestödsberättigande utbildningar på grundskole- och gymnasienivå. Studierna skall bedrivas på minst 20 % av heltid (8 §). Bidragets storlek skall stå i proportion till omfattningen av studierna (9 §). Rekryteringsbidragets belopp skall motsvara vad en studerande med studiemedel maximalt kan få vid studier av motsvarande omfattning. Det skall också finnas möjlighet att få rekryteringsbidrag med 122,5 % av studiemedlens totalbelopp (11 §). I propositionen redovisas att den högre bidragsnivån vid heltidsstudier med 2002 års prisnivå skulle innebära 1 667 kr mer per månad, jämfört med 100 %-nivån. Regeringen anser det rimligt att den högre nivån i rekryteringsbidraget riktas till personer som tidigare haft en normal heltidsinkomst. Förutsättningarna bör utformas på motsvarande sätt som möjligheten att få tilläggsån inom studiemedelssystemet, vilket skall göra det lättare att fortsätta studierna inom det senare systemet. Det skall ankomma på regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att utfärda bestämmelser om vad som skall krävas för att få det högre bidraget.

Motioner

Kristdemokraterna föreslår i motion 2001/02:Ub21 att riksdagen skall avslå regeringens förslag att rekryteringsbidrag skall lämnas i mån av tillgång på medel (yrk. 2). De anser det olämpligt med ett först-till-kvarn-system (yrk. 1). Kristdemokraterna föreslår också avslag på förslaget om en högre bidragsnivå på 122,5 % av studiemedlens totalbelopp (yrk. 5). I stället vill de öppna möjlighet för alla som får rekryteringsbidrag att därutöver få låna upp till 3 000 kr per månad, varvid grundprincipen att lånet skall återbetalas skall gälla (yrk. 6). Med denna lösning får man enligt motionärerna ekonomiskt utrymme att ta bort först-till-kvarn-systemet.

Folkpartiet – som yrkat avslag på förslaget om rekryteringsbidrag – framhåller i motion 2001/02:Ub23 att de flesta som studerar lever under mycket svåra ekonomiska förhållanden. Partiet vill inleda en successiv höjning av det totala studiemedelbeloppet för alla studerande. Detta bör höjas med 2 000 kr per år med inriktningen att beloppet skall skrivas upp ytterligare så snart som möjligt (yrk. 2). I stället för den nu gällande högre bidragsnivån i studiemedelssystemet på 82 % av totalbeloppet vill Folkpartiet att vuxenstuderande som läser på grundskolenivå skall få 80 % som bidragsdel, medan de som läser på gymnasienivå skall få 60 % som bidragsdel (yrk. 3). Rätt till tilläggs-lån i studiemedelssystemet skall enligt motionärerna i första hand erbjudas funktionshindrade och småbarnsföräldrar (yrk. 4). Den som på grund av ett funktionshinder behöver längre tid för att fullfölja vuxenstudier skall inte ekonomiskt missgynnas av detta, anser motionärerna. De vill att regeringen skall återkomma med förslag på studiemedel med högre bidragsdel till dessa personer (yrk. 6).

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag och avslår motionsyrkandena.

Riksdagens beslut förra året innebär att staten, även när Kunskapslyftet avslutas i och med utgången av år 2002, för att kunna nå de mest svårrekryterade skall kunna erbjuda vissa vuxna ett studiestöd som är mer förmånligt än de vanliga studiemedlen (prop. 2000/01:72, bet. UbU15, rskr. 229 och 230). De bidragsnivåer som nu föreslås överensstämmer med dem som beskrevs då. Skillnaden ligger främst i att regeringen har funnit att rekryteringsbidraget inte skall inordnas i studiestödssystemet utan fungera vid sidan av detta. De skäl som regeringen anger för detta är att det nya bidraget förutsätter en tydlig kommunal medverkan, att det inte är generellt utan har en avgränsad målgrupp som behöver en aktiv rekryteringsinsats för att påbörja studier, samt att resurserna för bidraget är begränsade. Utskottet har inget att invända mot regeringens förslag att rekryteringsbidraget skall regleras i en särskild lag.

För de särskilda studiestödsformer som tidigare har funnits för vuxenstuderande, svux, svuxa och abs, har tillgången på medel utgjort en begränsning. Inom svux- och abs-systemen har det företagits urval mellan behöriga sökande. Inom svuxa har i stället gällt först-till-kvarn-principen. För den högre

bidragsnivån i studiemedelssystemet i den nya studiestödslagen (1999:1395) gäller också först-till-kvarn-systemet. Enligt utskottets uppfattning är det ett stort framsteg om kommunen i samband med att den erbjuder en vuxen studieplats också kan garantera henne eller honom studiefinansiering i form av rekryteringsbidrag. Så har inte varit fallet med ubs, vilket har varit ett av problemen med det systemet. Det nya rekryteringsbidraget skall enligt regeringens förslag kunna utlovas samtidigt som kommunen beviljar utbildningsplatsen. Detta kommer enligt utskottets bedömning att göra kommunerna i stånd att på ett bättre sätt än hittills nå de vuxna som har störst behov av ytterligare utbildning och känner störst tveksamhet inför att våga sig in på studier, och rekrytera dem till studier. En förutsättning för detta är att man inte behöver invänta ett ansökningsdatum och en urvalsprocess där behov eller meriter hos olika sökande från ett större geografiskt område vägs mot varandra.

Utskottet delar regeringens uppfattning att det är väsentligt för det nya bidragets rekryterande förmåga att det inte innehåller någon lånedel utan i sin helhet är ett bidrag. Den högre bidragsnivån (122,5 %) är nödvändig för att systemet skall kunna dra till sig även personer som haft normala inkomster av heltidsarbete före studierna. Folkpartiets förslag innebär ett avsevärt sämre stöd för vuxnas studier, jämfört med nu gällande regler för studiemedel och i ännu högre grad jämfört med det föreslagna rekryteringsbidraget. Rätten till tilläggs lån är i nuvarande studiemedelssystem knuten till den studerandes inkomster före studierna. Utskottet är inte berett att förorda att denna rätt begränsas t.ex. till småbarnsföräldrar och studerande med funktionshinder. Samhällets stöd till familjer med barn bör lämnas inom ramen för familjepolitiken och inte ha formen av lån. Regeringens förslag innebär att rekryteringsbidrag skall kunna lämnas till en person som på grund av ett funktionshinder behöver längre studietid än normalt för att nå sitt studiemål. Funktionshinder är också ett sådant synnerligt skäl som kan föranleda dispens från begränsningen av antalet terminer som en studerande kan få studiemedel. Yrkande 6 i folkpartimotionen är enligt utskottets mening därmed tillgodosett.

Åldersgräns för rekryteringsbidraget

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag att rekryteringsbidrag skall kunna lämnas t.o.m. det kalenderår då den studerande fyller 50 år. Jämför *reservationerna 3 (kd)* och *4 (c)*.

Propositionen

Regeringen föreslår att rekryteringsbidrag skall kunna lämnas tidigast för det kalenderår då den studerande fyller 25 år och senast för det kalenderår då hon eller han fyller 50 år.

Den undre åldersgränsen är enligt regeringen nödvändig för att undvika avhopp i gymnasieskolan och för att tydliggöra att ungdomar som kompletter-

ingsläser i komvux inte ingår i målgruppen för rekryteringsbidraget. Den övre åldersgränsen motiveras av att rekryteringsbidraget är avsett att stimulera den vuxne att gå vidare till fortsatta studier även efter den period då hon eller han fått rekryteringsbidrag. Regelverket måste därför harmoniera med studiemedelssystemets regler. För studiemedel är den övre åldersgränsen 50 år.

Motioner

Kristdemokraterna hänvisar i motion 2001/02:Ub21 yrkande 8 till benämningen livslångt lärande och anser att den övre åldersgränsen bör höjas till 55 år. Centerpartiet anser också att det i perspektivet livslångt lärande är oacceptabelt att den som är över 50 år utestängs från rekryteringsbidraget. Partiet föreslår i motion 2001/02:Ub20 yrkande 1 att det inte skall finnas någon övre åldersgräns för rekryteringsbidraget.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag och avslår motionsyrkandena.

Utan en koppling till åldersgränsen för studiemedel är risken stor att enskilda personer kommer att rekryteras till studier som inte kan avslutas med statligt finansierat studiestöd. En högre åldersgräns än 50 år för rekryteringsbidraget innebär att också åldersgränsen för studiemedel skulle behöva höjas, vilket skulle medföra ökade utgifter för staten. Utskottet noterar att regeringen anser att det i framtiden måste finnas många sätt att möjliggöra ett livslångt lärande för den enskilde, och att regeringen avser att noga följa dels studiemedelsreformen, dels utvecklingen inom andra näraliggande politikområden. Detta är enligt utskottets mening angeläget.

Längsta tid med rekryteringsbidrag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör bifalla regeringens förslag att rekryteringsbidrag skall kunna lämnas för studier i högst 50 veckor.

Jämför *reservation 3 (kd)*.

Propositionen

Enligt lagförslaget skall rekryteringsbidrag få lämnas under sammanlagt högst 50 veckor (10 §). Det görs ingen skillnad mellan studier på heltid eller på deltid.

Motioner

Kristdemokraterna anser enligt motion 2001/02:Ub21 yrkande 7 att det skall finnas möjlighet att vid särskilda skäl göra undantag från 50-veckorsregeln.

Det är orimligt, skriver motionärerna, att ställa krav på att alla skall kunna lära sig samma saker på lika lång tid.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag och avslår motionsyrkandet.

Rekryteringsbidraget är till för att rekrytera till studier. När en person med rekryteringsbidragets hjälp har vågat ge sig in på studier och vill fortsätta dessa utöver 50 veckor, är det rimligt att han eller hon går över till det ordinarie studiestödssystemet, dvs. studiemedel. Utskottet vill understryka vad regeringen skriver om att tiden med rekryteringsbidrag inte skall räknas in i den maximala tiden för studiemedel för studier på den aktuella nivån.

Pensionsrätt för studier med rekryteringsbidrag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör bifalla regeringens förslag att studier med rekryteringsbidrag skall ge pensionsrätt på samma sätt som studier med studiemedel.

Gällande bestämmelser

Enligt lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension tillgodoräknas en försäkrad som har studerat med studiemedel pensionsgrundande belopp (3 kap. 1 och 24 §§). Det pensionsgrundande beloppet skall motsvara 138 % av det bidrag som den försäkrade har uppburit under året (3 kap. 25 §).

Propositionen

Regeringen föreslår att den som studerar med rekryteringsbidrag skall tillgodoräknas pensionsgrundande belopp enligt samma regler som gäller för studier med studiemedel. Därför föreslås (lagförslagen 2.5 och 2.6) ändringar i lagen om inkomstgrundad ålderspension, 3 kap. 1 och 24 §§.

Särskilt utbildningsbidrag (ubs) har i pensionshänseende räknats som pensionsgrundande inkomst av anställning (2 kap. 5 § lagen om inkomstgrundad ålderspension). Därför har också statlig ålderspensionsavgift beräknats på ubs. Eftersom ubs avvecklas i och med utgången av år 2002 föreslår regeringen (lagförslagen 2.7 och 2.8) att särskilt utbildningsbidrag inte längre skall nämnas i 2 kap. 5 § lagen om inkomstgrundad ålderspension och inte heller i 2 § lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag.

Resursram för rekryteringsbidraget

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör godkänna vad regeringen föreslår om att CSN för varje kommun skall fastställa en resursram för rekryteringsbidraget. Jämför *reservation 3 (kd)*.

Propositionen

Rekryteringsbidraget skall användas inom ramen för kommunernas uppsökande verksamhet. För att öka flexibiliteten i vuxenutbildningen fordras enligt regeringen att kopplingen mellan utbildningsplats och ekonomiskt bidrag under studietiden stärks. Kommunerna skall därför kunna bestämma vilka personer som skall ha möjlighet att få ett rekryteringsfrämjande bidrag under studietiden. Enligt 2 § förslaget till lag om rekryteringsbidrag – som utskottet i det föregående har tillstyrkt – skall kommunerna anta riktlinjer för rekryteringsarbetet och verka för att riktlinjerna utformas efter samråd med lokala företrädare för berörda myndigheter, arbetstagarorganisationer och organisationer som företräder funktionshindrade.

För varje kommun skall enligt regeringens förslag beräknas en särskild resursram. Detta skall göras av Centrala studiestödsnämnden (CSN) enligt en av regeringen fastställd fördelningsnyckel. Ett uppföljningssystem skall knytas till resursramen. Om någon kommun inte kan rekrytera tillräckligt många personer för att fullt utnyttja sin resursram skall det vara möjligt att omfördela resurser till andra kommuner som anser sig kunna rekrytera fler studerande än vad deras resursramar medger.

Motioner

Kristdemokraterna föreslår i motion 2001/02:Ub21 yrkande 3 avslag på regeringens förslag om kommunala resursramar. Rekryteringsbidraget skall fungera på samma sätt som övriga studiemedelssystem, och det bör följaktligen handhas helt av CSN och de kommunala resursramarna tas bort, heter det i motionen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag och avslår motionsyrkandet.

Rekryteringsbidraget är enligt regeringens förslag, som utskottet ställer sig bakom, inte avsett som ett vanligt studiestöd utan som ett verktyg i ett uppsökande arbete med att rekrytera till studier. Det är därvid viktigt att kommunen kan erbjuda det ekonomiska stödet och utbildningsplatsen samtidigt, vilket förutsätter kännedom om hur stort det ekonomiska utrymmet för rekryteringsbidrag är.

Sammanhållet studiestödssystem

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör inte göra något tillkännagivande till regeringen om ett sammanhållet studiestödssystem.
Jämför *reservation 3(kd)*.

Motion

Kristdemokraterna föreslår i motion 2001/02:Ub21 yrkande 4 ett tillkännagivande till regeringen om ett mer enhetligt och sammanhållet studiestödssystem. Som framgått av det föregående anser Kristdemokraterna att rekryteringsbidraget skall fungera på samma sätt som övriga studiestödssystem och helt handhas av CSN. På så sätt blir förutsättningarna förutsägbara, heter det i motionen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår yrkandet om tillkännagivande.

Den reform av det statliga studiestödet för vuxna och högskolestuderande som genomfördes efter förslag i proposition 1999/2000:10 *Ett reformerat studiestödssystem* har medfört ett betydligt mer sammanhållet och enhetligt system än det som gällde före den 1 juli 2001. Utskottet har i det föregående ställt sig bakom regeringens förslag att rekryteringsbidraget inte skall betraktas som ett studiestöd i vanlig bemärkelse.

Lagen om rekryteringsbidrag i övrigt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör anta regeringens förslag till lag om rekryteringsbidrag till vuxenstudierande även i de delar som inte har behandlats i det föregående.

Propositionen

Den föreslagna lagen om rekryteringsbidrag till vuxenstudierande innehåller bestämmelser om medborgarskap som villkor (6 och 7 §§), om inkomstprövning mot ett fribelopp (12 §), om rekryteringsbidrag vid sjukdom (13 §), om samordning med andra förmåner (14 §), om kommunens prövning av ansökningar m.m. (15 och 16 §§), om CSN:s beslut om samt utbetalning av rekryteringsbidrag (17 och 18 §§), om skyldighet för den som har beviljats rekryteringsbidrag att anmäla ändringar av sina förhållanden (19 §), om återkrav (20 §), om att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer skall meddela föreskrifter i anslutning till lagen (21 §) samt om överklagande (22 §).

Med undantag för 14, 15 och 16 §§ motsvarar de föreslagna bestämmelserna i allt väsentligt vad som gäller inom studiemedelssystemet. Inkomstprövning skall inte ske vid rekryteringsbidrag för studier på 20 % av heltid, men i övrigt på samma sätt som i studiemedelssystemet. Till skillnad från vad som har gällt för de tidigare vuxenstudiestöden (svux, svuxa och ubs) kommer rekryteringsbidrag inte att räknas in i den längsta tid som man kan beviljas studiemedel för studier på grundläggande eller gymnasial nivå. Det innebär enligt regeringens bedömning en ökad möjlighet för t.ex. personer med läs- och skrivsvårigheter att nå studiemålen med statligt ekonomiskt stöd under hela utbildningstiden.

Den nya lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2003.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om rekryteringsbidrag i de delar det inte omfattas av utskottets förslag i tidigare avsnitt. Dock bör i 12 § orden "första stycket" tas bort, eftersom den paragraf som där hänvisas till endast omfattar ett stycke.

Ändringar i lagen om arbetslöshetsförsäkring

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör anta regeringens förslag att tid med rekryteringsbidrag skall räknas som överhoppningsbar tid vid prövning av rätt till arbetslöshetsersättning.

Propositionen

Regeringen föreslår att tid under vilken en person studerat med rekryteringsbidrag skall få hoppas över vid prövning av rätt till arbetslöshetsersättning. Så har hittills varit fallet med ubs. I propositionen föreslås en ändring i 17 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring för att tillgodose detta.

I samma lag föreslås också en ändring av 46 §. Där regleras att bestämmelserna om avstängning från respektive nedsättning av arbetslöshetsersättning är tillämpliga beträffande ubs. Eftersom rekryteringsbidraget, till skillnad från ubs, inte har någon koppling till ersättningsnivån i arbetslöshetsförsäkringen föreslår regeringen att bestämmelsen i 46 § inte skall vara tillämplig på rekryteringsbidraget.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till ändringar i lagen om arbetslöshetsförsäkring (lagförslag 2.4).

Övriga lagförslag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör anta regeringens förslag till följändringar i lagen om allmän försäkring, semesterlagen, socialförsäkringslagen, inkomstskattelagen och studiestödslagen.

Propositionen

I 22 kap. 15 § lagen (1962:381) om allmän försäkring regleras samordningen mellan rehabiliteringspenning och vissa andra förmåner, bl.a. särskilt utbildningsbidrag. Regeringen föreslår att rekryteringsbidrag skall införas i paragrafen och att särskilt utbildningsbidrag skall tas bort ur den (lagförslag 2.2).

Semesterlagen (1977:480) innehåller i 17 § bestämmelser om semesterlönegrundande frånvaro från arbete. Ledighet för utbildning med särskilt utbildningsbidrag har varit semesterlönegrundande. Regeringen föreslår att rekryteringsbidrag skall införas i paragrafen och att särskilt utbildningsbidrag skall tas bort ur den (lagförslag 2.3). I detta hänseende föreslås alltså förmånligare regler för studier med rekryteringsbidrag än för studier med studiemedel.

Enligt socialförsäkringslagen (1999:799), i den lydelse av 3 kap. 13 § som kommer att träda i kraft den 1 januari 2003, nämns särskilt utbildningsbidrag bland de förmåner som gör mottagaren försäkrad för inkomstgrundad ålderspension, inkomstrelaterad sjukersättning och inkomstrelaterad efterlevandepension. Regeringen föreslår att särskilt utbildningsbidrag stryks (lagförslag 2.9).

Inkomstskattelagen (1999:1229) reglerar i 11 kap. 34 § vilka ersättningar i samband med studier som skall tas upp till beskattning respektive inte skall tas upp. Regeringen föreslår att särskilt utbildningsbidrag stryks bland de ersättningar som skall tas upp till beskattning och att rekryteringsbidrag införs bland de ersättningar som inte skall tas upp (lagförslag 2.10).

Studiestödslagen (1999:1395) innehåller i 3 kap. 25 § regler om samordning med andra stöd eller ersättningar. Där nämns i dag särskilt utbildningsbidrag. Regeringen föreslår att rekryteringsbidrag införs i paragrafen och att särskilt utbildningsbidrag tas bort ur den (lagförslag 2.11).

Samtliga här redovisade lagändringar föreslås träda i kraft den 1 januari 2003.

Utskottets ställningstagande

Riksdagen godkände hösten 1996 regeringens förslag i budgetpropositionen till riktlinjer för särskilt utbildningsbidrag (prop. 1996/97:1 utg.omr. 15 s. 23, bet. UbU2, rskr. 101). Där angavs att det skulle gälla i avvaktan på ställningstagande till ett nytt studiestödssystem. I propositionen *Ett reformerat studiestödssystem* (prop. 1999/2000:10 s. 79) anförde regeringen att särskilt utbildningsbidrag ingick som en del av Kunskapslyftet och skulle finnas kvar under

Kunskapslyftsperioden vid sidan av det nya samordnade studiestödet. Riksdagen framförde ingen avvikande uppfattning (bet. 1999/2000:UbU7).

De lagändringar som regeringen nu föreslår bör enligt utskottets mening antas av riksdagen.

Utbildningskonton

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkandena om införande av utbildningskonton med hänvisning till att en proposition i frågan nyligen lagts fram för riksdagen.

Jämför *reservationerna 1 (m), 3 (kd) och 2 (fp)*.

Motioner

Moderata samlingspartiet framför i motion 2001/02:Ub22 yrkande 2 sin uppfattning om studiemedel och kompetenskonton och begär ett tillkännagivande till regeringen om detta. Motionärerna anser att det offentliga har ett särskilt ansvar för att vuxna med brister i sin utbildning skall kunna skaffa sig grundskole- respektive gymnasiekompetens. Det offentliga skall också se till att alla fritt får möjlighet till en grundläggande akademisk utbildning eller en kvalificerad yrkesutbildning. En särskild rätt till utbildning för att komplettera otillräckliga gymnasiebetyg bör omfatta sökande under 25 år. Den enskilde har ansvar för att bidra med finansieringen av sina studier och att fullfölja dem i enlighet med vad som överenskommit, skriver motionärerna. För att åstadkomma en kontinuerlig kunskaps- och kompetensutveckling under en persons samlade tid i aktivt arbetsliv föreslår motionärerna att alla arbetstagare får möjlighet att bygga upp personliga utbildningskonton. Principen är att den enskilde skall få rätt att avsätta en del av sin lön till kontot med rätt till skatteavdrag, att arbetsgivaren på förmånliga villkor skall kunna avsätta lika mycket som den enskilde, att kontot skall användas för den vidareutbildning som den enskilde anser sig behöva och att det inte skall finnas någon övre åldersgräns.

Också Kristdemokraterna framför i motion 2001/02:Ub21 yrkande 9 förslag till tillkännagivande om utbildningskonton. De anser det viktigt att de statliga bidragen inte blir den enda vägen till studiefinansiering för vuxna. Grundtanken med utbildningskonton är enligt motionärerna att både arbetsgivare och arbetstagare betalar en del av löneökningstrymnet till ett individuellt utbildningskonto.

Folkpartiet framför i motion 2001/02:Ub23 yrkande 5 på nytt sitt förslag att det nuvarande avdragsgilla pensionssparandet skall breddas och kunna användas som utbildningssparande. Förslaget går ut på att den enskilde skall kunna göra skattebefriade avsättningar, som senare kan användas för att bekosta studier. Grundläggande är att individen själv skall få bestämma vilka studier han eller hon skall ägna sig åt.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår yrkandena om tillkännagivanden med hänvisning till att regeringen nyligen lagt fram proposition 2001/02:175 *Ett system för individuell kompetensutveckling*. Riksdagen kommer att ta ställning till regeringens och olika motionärers förslag till utbildningskonton i det sammanhanget.

Utskottet noterar att syftet med individuellt kompetenssparande enligt propositionen (s. 30) är att möjliggöra för individen att välja innehåll, tidpunkt och form för kompetensutveckling utifrån de egna behoven.

Överförande av rekryteringsbidraget till utgiftsområde 13 Arbetsmarknad

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå Centerpartiets förslag att rekryteringsbidraget skall tillhöra utgiftsområde 13 Arbetsmarknad.

Jämför *reservation 4 (c)*.

Motion

Centerpartiet föreslår i motion 2001/02:Ub20 yrkande 2 att rekryteringsbidraget skall ingå i utgiftsområde 13 Arbetsmarknad. Partiet begär ett tillkännagivande till regeringen om detta.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår yrkandet om tillkännagivande.

Det nu aktuella motionsyrkandet ligger i linje med Centerpartiets tidigare förslag om att samordna de olika försörjningsstöden och finansiera dem under samma utgiftsområde. När det gäller budgeten för 2002 har riksdagen avslagit förslaget (bet. 2001/02:FiU1 s. 153). Som finansutskottet framhållit är ett av syftena med den nuvarande indelningen i utgiftsområden att man snabbt och enkelt skall kunna få en bild av partiernas prioriteringar mellan olika politiskt relevanta områden. Jämförelse mellan partiernas prioriteringar försvåras om partier i stor skala börjar omfördela mellan olika utgiftsområden. Numera gäller att beslut i fråga om vilka ändamål och verksamheter som skall innefattas i ett utgiftsområde endast får fattas i samband med behandlingen av den ekonomiska vårpropositionen.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges inom parentes vilka förslag till riksdagsbeslut som behandlas i reservationen.

1. Avslag på propositionen, m.m. (punkterna 1 och 11)

– m

av Beatrice Ask (m), Tomas Högström (m), Per Bill (m) och Anders Sjölund (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkterna 1 och 11 borde ha följande lydelse:

1. Avslag på propositionen

Riksdagen avslår proposition 2001/02:161. Därmed bifaller riksdagen motionerna
2001/02:Ub22 yrkande 1 och
2001/02:Ub23 yrkande 1.

11. Utbildningskonton

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion
2001/02:Ub22 yrkande 2
och bifaller delvis motionerna
2001/02:Ub21 yrkande 9 och
2001/02:Ub23 yrkande 5.

Ställningstagande

Ett system för finansiering av studier för vuxna med behov av grundläggande utbildning måste vara enkelt, hållbart och uppfattas som rättvist. Det måste dessutom vara något så när likvärdigt i konstruktionen med motsvarande system för andra och högre studier. Det är viktigt att systemet inte uppfattas som en premie för att senarelägga studier. Enligt vår mening motsvarar inte regeringens förslag dessa krav. Sverige har redan i dag i jämförelse med andra länder brist på yngre högutbildade akademiker. Förslaget i propositionen riskerar att leda till att denna utveckling förstärks. Vi anser därför att riksdagen bör **avslå propositionen** och därmed bifalla motionerna 2001/02:Ub22 yrkande 1 och 2001/02:Ub23 yrkande 1.

För att åstadkomma en kontinuerlig kunskaps- och kompetensutveckling behöver nya, individuella finansieringsmöjligheter skapas även vid sidan av ordinarie studiestödssystem. Vi föreslår att alla arbetstagare ges möjlighet att bygga upp personliga *utbildningskonton*, som skall kunna användas för den vidareutbildning den enskilde anser sig behöva. Systemet skall vara anpassat för ett återkommande utbildningsbehov och inte ha någon övre åldersgräns. Principen skall vara att den enskilde har rätt att avsätta en del av sin lön till kontot med rätt till skatteavdrag. Arbetsgivaren skall på förmånliga villkor kunna avsätta lika mycket som den enskilde. Det vi här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub22 yrkande 2.

2. Avslag på propositionen, m.m. (punkterna 1, 2 och 11) – fp

av Yvonne Ångström (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkterna 1, 2 och 11 borde ha följande lydelse:

1. Avslag på propositionen

Riksdagen avslår proposition 2001/02:161. Därmed bifaller riksdagen motionerna
2001/02:Ub22 yrkande 1 och
2001/02:Ub23 yrkande 1.

2. Införande av rekryteringsbidrag till vuxenstuderande

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion
2001/02:Ub23 yrkandena 2–4 och 6
samt avslår regeringens förslag till lag om rekryteringsbidrag till vuxenstuderande såvitt avser 1–4, 8, 9 och 11 §§ och motion
2001/02:Ub21 yrkandena 1, 2, 5 och 6.

11. Utbildningskonton

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion
2001/02:Ub23 yrkande 5
och bifaller delvis motionerna
2001/02:Ub22 yrkande 2 och
2001/02:Ub21 yrkande 9.

Ställningstagande

Enligt min och Folkpartiets mening är det djupt orättvist att en person utan gymnasieutbildning, som är beredd till ekonomiska uppoffringar för att studera, inte skall ha lagstadgad rätt till kostnadsfri gymnasieutbildning. Det är bl.a. denna orättvisa som regeringen borde sikta in sig på, i stället för att införa ett rekryteringsbidrag som enligt vår mening leder till ytterligare orättvisor. Riksdagen bör enligt min mening **avslå propositionen** och därmed bifalla motionerna 2001/02:Ub23 yrkande 1 och 2001/02:Ub22 yrkande 1.

I stället för det som utskottet föreslår under rubriken **Införande av rekryteringsbidrag till vuxenstuderande** anser jag att man borde skriva upp totalbeloppet i studiemedelssystemet för alla studerande, inledningsvis med 2 000 kr per år och med sikte på ytterligare höjning så snart som möjligt. De vuxenstuderande som får studiemedel med högre bidragsdel bör få 80 % som bidrag om de läser på grundskolenivå och 60 % om de läser på gymnasial nivå. Tilläggs lån bör, förutom till funktionshindrade, i första hand beviljas småbarnsföräldrar, eftersom dessa ofta behöver längre tid på sig för att genomföra studierna. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på hur personer som på grund av funktionshinder behöver extra tid på sig för studierna kan få särskilda studiebidrag. Det jag här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub23 yrkandena 2–4 och 6.

Människor måste få större frihet att bestämma själva om och när de skall vidareutbilda sig under sin yrkesverksamma tid. Jag anser att det nuvarande avdragsgilla pensionssparandet bör kunna breddas till ett ”pensions- och utvecklingssparande”, där individer får göra skattebefriade avsättningar, som senare kan användas för att bekosta studier. En grundläggande princip för sådana **utbildningskonton** skall vara att individen själv får bestämma vilka studier han eller hon skall ägna sig åt. Det jag här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub23 yrkande 5.

3. Införande av rekryteringsbidrag för vuxenstuderande, m.m. (punkterna 2, 3, 4, 6, 7 och 11) – kd

av Yvonne Andersson (kd) och Erling Wälivaara (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkterna 2, 3, 4, 6, 7 och 11 borde ha följande lydelse:

2. **Införande av rekryteringsbidrag till vuxenstuderande**

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om rekryteringsbidrag till vuxenstuderande såvitt avser 1–4, 8, 9 och 11 §§ med ändringen att 1 och 11 §§ får den lydelse som i *bilaga 3* redovisas som Reservanternas för-

slag. Vidare tillkännager riksdagen för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub21 yrkandena 1, 2, 5 och 6 samt avslår motion 2001/02:Ub23 yrkandena 2–4 och 6.

3. Åldersgräns för rekryteringsbidraget

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om rekryteringsbidrag till vuxenstuderande såvitt avser 5 § samt tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2001/02:Ub21 yrkande 8
och avslår motion
2001/02:Ub20 yrkande 1.

4. Längsta tid med rekryteringsbidrag

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om rekryteringsbidrag till vuxenstuderande såvitt avser 10 § samt tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2001/02:Ub21 yrkande 7.

6. Resursram för rekryteringsbidraget

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2001/02:Ub21 yrkande 3
och avslår regeringens förslag.

7. Sammanhållet studiestödssystem

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2001/02:Ub21 yrkande 4.

11. Utbildningskonton

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2001/02:Ub21 yrkande 9
och bifaller delvis motionerna
2001/02:Ub22 yrkande 2 och
2001/02:Ub23 yrkande 5.

Ställningstagande

Vi anser att regeringens ambition att skapa en andra chans för de vuxna som inte slutfört sin grundskole- eller gymnasieutbildning är bra, men att regeringen med sitt förslag inte når ända fram. Det föreslagna rekryteringsbidraget

är i vissa delar oförutsägbart och orättvist. Det nya bidraget skall verka rekryterande mot den grupp medborgare som troligen upplever en återgång till skolan som mest problematisk. Det är då olyckligt och kontraproduktivt att **inrätta rekryteringsbidraget** med förbehåll för att medel finns tillgängliga. Orden ”i mån av tillgång på medel” bör därför tas bort ur lagförslaget. Vi vill se en gemensam garanterad bidragsnivå på samma nivå som i propositionen, alltså ett skattefritt bidrag som motsvarar 100 % av studiemedlens totalbelopp. I stället för att vissa sökande skall kunna få ytterligare 22,5 % i bidrag vill vi att alla bidragstagare skall få möjlighet att ansöka om extra lån med upp till 3 000 kr per månad. Regeringen bör lägga fram förslag om detta. Grundprincipen att lånet skall återbetalas skall gälla. Med denna lösning ges ekonomiskt utrymme för att ta bort först-till-kvarn-systemet. Det vi här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub21 yrkandena 1, 2, 5 och 6. Riksdagen bör anta lagförslaget när det gäller 1 och 11 §§ med den lydelse som i *bilaga 3* redovisas som Reservanternas förslag.

Med hänsyn till benämningen ”livslångt lärande” anser vi att den övre **åldersgränsen för rekryteringsbidraget** bör vara 55 år. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub21 yrkande 8.

En absolut gräns för den **längsta tid** som man kan uppbära **rekryteringsbidrag** ställer orimliga krav på att alla skall kunna lära sig samma saker på lika lång tid. Det måste enligt vår mening finnas möjlighet att vid särskilda skäl göra undantag från 50-veckorsregeln. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub21 yrkande 7.

Eftersom vi motsätter oss tanken på att rekryteringsbidraget skall villkoras till tillgången på medel, anser vi att riksdagen inte bör godkänna vad regeringen föreslagit om **resursramen för rekryteringsbidraget** utan i stället avslå detta och därmed bifalla motion 2001/02:Ub21 yrkande 3.

Vår uppfattning är att det hundra procentiga rekryteringsbidraget skall inordnas i studiemedelssystemet, så att det blir en del av ett **sammanhållet studie-stödssystem**, där förutsättningarna blir förutsägbara. Rekryteringsbidraget bör följaktligen handhas helt av CSN. Det vi här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub21 yrkande 4.

Det är viktigt att de statliga bidragen inte blir den enda vägen till studiefinansiering. Vi anser att **utbildningskonton** är en uthållig finansieringsväg som möjliggör lärande under hela livet och som bör införas så snart som möjligt. Grundtanken med utbildningskonton är att både arbetsgivare och arbetstagare betalar en del av löneökningstrymnet på ett personligt utbildningskonto. Från kontot kan sedan medel dras för att finansiera utbildning senare i livet. Det vi här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub21 yrkande 9.

4. Åldersgräns för rekryteringsbidraget, m.m. (punkterna 3 och 12) – c

av Sofia Jonsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkterna 3 och 12 borde ha följande lydelse

3. Åldersgräns för rekryteringsbidraget

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om rekryteringsbidrag till vuxenstuderande såvitt avser 5 § samt tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub20 yrkande 1

och avslår motion

2001/02:Ub21 yrkande 8.

12. Överföring av rekryteringsbidraget till utgiftsområde 13 Arbetsmarknad

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2001/02:Ub20 yrkande 2.

Ställningstagande

Jag och Centerpartiet anser att det inte finns skäl att ha en övre **åldersgräns för rekryteringsbidraget**. I dag kan personer mellan 25 och 55 år söka ub. Regeringen sänker nu denna gräns till 50 år och hänvisar till att rekryteringsbidraget måste överensstämma med studiemedelssystemets åldersgräns. Denna koppling låter sig enligt min mening inte göras. Studiemedelssystemet bör vara ett renodlat system för studier på högskolenivå, varför hänsyn inte behöver tas till ett bidrag som inte ens ingår i studiemedlen och som gäller studier på grundskole- och gymnasienivå. Det är enligt min mening långt viktigare att se till den enskilda individens behov än att eftersträva överensstämmelse mellan regelverken för rekryteringsbidrag och studiemedel. Det jag här har sagt bör riksdagen tillkänna för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub20 yrkande 1.

Enligt Centerpartiets mening måste det uppnås en bättre samordning och en större flexibilitet när det gäller samhällets olika försörjningsstöd. Därför anser jag att **rekryteringsbidraget**, som kan ses som ett försörjningsstöd, bör **ingå under utgiftsområde 13 Arbetsmarknad**. Detta bör riksdagen tillkänna för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub20 yrkande 2.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

I proposition 2001/02:161 *Rekryteringsbidrag vid vuxenstudier* föreslår regeringen

1. att riksdagen antar regeringens förslag till lag om rekryteringsbidrag till vuxenstuderande,
2. att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,
3. att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i semesterlagen (1977:480),
4. att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring,
5. att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension,
6. att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2001:492) om ändring i lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension,
7. att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (0000:000) om ändring i lagen (2001:492) om ändring i lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension,
8. att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (0000:000) om ändring i lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift,
9. att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2001:497) om ändring i socialförsäkringslagen (1999:799),
10. att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229),
11. att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395),
12. att riksdagen godkänner vad regeringen föreslår om resursram för rekryteringsbidraget (avsnitt 8).

Lagförslagen finns i *bilaga 2* till detta betänkande.

Följdmotioner

2001/02:Ub20 av Sofia Jonsson m.fl. (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inte ha någon övre åldersgräns för rekryteringsbidraget.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att rekryteringsbidraget bör ingå i utgiftsområde 13 Arbetsmarknad.

2001/02:Ub21 av Erling Wälivaara m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ”först till kvarn”-systemet.
2. Riksdagen avslår propositionens förslag om att rekryteringsbidraget skall lämnas i mån av tillgängliga resurser.
3. Riksdagen avslår propositionens förslag om kommunala resursramar.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett sammanhållet studiestödssystem.
5. Riksdagen avslår propositionens förslag om ett högre rekryteringsbidrag på 122,5 % av totalbeloppet.
6. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring av rekryteringsbidraget och därigenom ger bidragstagaren rätt till ett extra lån på upp till 3 000 kr per månad.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om dispens från 50-veckorsregeln.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om den bortre åldersgränsen.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utbildningskonton.

2001/02:Ub22 av Beatrice Ask m.fl. (m):

1. Riksdagen beslutar avslå proposition 2001/02:161 i enlighet med vad som anförs i motionen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om studiemedel och kompetenskonton.

2001/02:Ub23 av Ulf Nilsson och Yvonne Ångström (fp):

1. Riksdagen avslår regeringens proposition 2001/02:161.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att totalbeloppet skall skrivas upp i enlighet med vad som i motionen anförs.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att de vuxenstuderande som har prioriterat studiemedel skall kunna få 80 % av studiemedlet som bidrag för grundskolestudier och 60 % för gymnasiestudier.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att möjlighet till tilläggsån i första hand skall erbjudas till funktionshindrade och småbarnsföräldrar.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om utbildningskonton.
6. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag på hur personer som på grund av funktionshinder behöver extra tid på sig med studierna kan få särskilda studiebidrag.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1. Förslag till lag om rekryteringsbidrag till vuxenstuderande

2. Förslag till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

3. Förslag till lag om ändring i semesterlagen (1977:480)

4. Förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

5. Förslag till lag om ändring i lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension

6. Förslag till lag om ändring i lagen (2001:492) om
ändring i lagen (1998:674) om inkomstgrundad
ålderspension

**7. Förslag till lag om ändring i lagen (0000:000) om
ändring i lagen (2001:492) om ändring i lagen
(1998:674) om inkomstgrundad ålderspension**

8. Förslag till lag om ändring i lagen (0000:000) om
ändring i lagen (1998:676) om statlig
ålderspensionsavgift

9. Förslag till lag om ändring i lagen (2001:497) om
ändring i socialförsäkringslagen (1999:799)

10. Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen
(1999:1229)

11. Förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395)

BILAGA 3

Reservanternas lagförslag

Reservanternas förslag till lydelse av 1 och 11 §§
lagen om rekryteringsbidrag till vuxenstuderande*Utskottets förslag**Reservanternas förslag*

1 §
Statligt rekryteringsbidrag till vuxenstuderande får, *i mån av tillgång på medel*, lämnas enligt denna lag.

1 §
Statligt rekryteringsbidrag till vuxenstuderande får lämnas enligt denna lag.

11 §
Rekryteringsbidrag får lämnas med ett belopp som för varje vecka utgör

1) 4,39 *eller* 5,38 procent av prisbasbeloppet enligt 1 kap. 6 § lagen (1962:381) om allmän försäkring vid studier på heltid,

2) 3,29 *eller* 4,03 procent av prisbasbeloppet vid studier på minst 75 procent men mindre än 100 procent av heltid,

3) 2,19 *eller* 2,69 procent av prisbasbeloppet vid studier på minst 50 procent men mindre än 75 procent av heltid, och

4) 0,88 *eller* 1,08 procent av prisbasbeloppet vid studier på minst 20 procent men mindre än 50 procent av heltid.

11 §
Rekryteringsbidrag får lämnas med ett belopp som för varje vecka utgör

1) 4,39 procent av prisbasbeloppet enligt 1 kap. 6 § lagen (1962:381) om allmän försäkring vid studier på heltid,

2) 3,29 procent av prisbasbeloppet vid studier på minst 75 procent men mindre än 100 procent av heltid,

3) 2,19 procent av prisbasbeloppet vid studier på minst 50 procent men mindre än 75 procent av heltid, och

4) 0,88 procent av prisbasbeloppet vid studier på minst 20 procent men mindre än 50 procent av heltid.